

KOMPAKTNÍ RODOKMEN RÁČKŮ Z RAČIC

Roku 1222 je poprvé uváděn Gerhard ze Zbraslavi jako svědek na velkém imunitním privilegii českého krále Přemysla Otakara I., určenému řádu německých rytířů. Roku 1234 je jmenován jako beneficiář přerovský (přerovský hrad náležel do raně středověké moravské hradské soustavy) a v letech 1236-1240 jako kastelán olomoucký.

Gerhard měl pět dětí (i když se ve starší literatuře hovoří i o dalších potomcích). Jeho syn Mikul ze Zbraslavi byl pokračovatelem linie, která se psala po Zbraslavi a Račicích. Další jeho syn Kuna ze Zbraslavi a Kunštátu se stal zakladatelem kunštátské linie (a tudíž prapředkem Jiřího z Poděbrad). A další Gerhardův syn Boček z Jaroslavic a ze Zbraslavi byl otcem Gerharda ze Zbraslavi a Obřan (1261-1291), který založil v blízkosti Brna hrad Obřany. Čtvrtý Gerhardův syn Smil ze Zbraslavi a Střílek byl v roce 1256 brumovským purkrabím a jediná Gerhardova dcera Žofie se stala manželkou Bohuše z Drahotuš.

Roku 1252 je Mikul psán po Drnovicích, a to na rukopisu Žďárského kláštera, zakládaného v tom roce Mikulovým bratrem. Drnovice u Vyškova společně se sousedícími Račicemi zdědily roky 1227 sestry Ofka a Svatochna (*Soforinis meis duabus Ewfemie et Swatohne in Moravia Drunowici et Ratsici*) po svém bezdětném strýci, Hrabišici Kojatovi z Hněvína Mostu. Roku 1255 svědčí na závěti Bočka, nejstaršího Mikulova bratra, Ostoj z Račic, pravděpodobně Mikulův syn.

Račice u Hrotovic v okrese Třebíč jsou listinně doloženy teprve v roce 1271, kdy Artleb z Myslibořic, chystaje se na výpravu do Uher, poručil ve své závěti na stavbu (opus) kostela v Račicích 2 kopy grošů. Kostel dostal zasvěcení svatému Václavu, stará obecní pečeť měla ve znaku špičatou dřevěnou kapličku, nad ní nápis: RAZIZ, dole otevřený věnec.

Zde se vladycký rod z Račic pohybuje až do půlky 15. století. Rod byl rozvětvený, majetek rozkouskovaný, jednotliví příslušníci rodu Račických se mezi sebou i s okolními hojně soudili. Račičtí se prosadili pouze v církevní kariéře: Petr z Račic byl léta páně 1430 zvolen na děkanství kapituly olomoucké, on korunoval po smrti Kunráta ze Zvole za biskupa Pavla z Miličina. Dále Dorota z Račic, abatyše kláštera Pustiměřského a Kateřina, převora kláštera Dalešického.

Roku 1407 zde nacházíme bratry Mikula, Petra (pozdějšího olomouckého děkana) a Žibřida, o 10 let později Mikulovu vdovu Jitku s nezletilým synem Mikulášem. Roku 1447, po smrti Žibřida, prodává svůj podíl na Račicích stejnému kupci jak strýc Petr, tak synovec Mikuláš.

Ve stejném roce přebírá Jiří z Poděbrad a Kunštátu, potomek Gerharda ze Zbraslavi, příslušník kunštátské větve téhož rodu a hejtman všech východočeských krajů, patronát nad Žďárským klášterem, který se začíná pomalu sbírat z hospodářského propadu způsobeného husity v první polovině 15. století. Jiří o rok později obsazuje Prahu, čtyři roky na to Tábor, spravuje země Koruny české nejprve v zastoupení nezletilého nástupce trůnu, Ladislava Pohrobka, po dobu jeho vlády i v době bezvlády, která předčasnou smrti mladého krále následovala. Poté je stavy zvolen za krále.

Posouváme se na sever, k Račicím u Žďáru. Na území dnešní obce založil žďárský klášter hospodářský dvorec, tzv. grangii. V okolí dvorce začala v první polovině 15. století postupně vznikat obec Račice.

První písemná zmínka o obci je ve žďárském urbáři z r. 1462 pod nápisem Racsze ves.

Pan Mikuláš se vynořuje roku 1483, kdy od Žďárského kláštera odkupuje společně se ženou Barborou za 30 kop míšeňských grošů a za kopu ročního platu klášteru dvůr s desátky, s právem myslivosti a rybaření. Pravděpodobně se již jedná o vnuka Jitky a Mikula, neboť roku 1505 koupil si tento Mikuláš z Račic se ženou Barborou doživotně od kláštera Kuníkovský dvůr v křižanovské Olešínce za hotových 10 kop grošů českých a za 2 slepice a kopu grošů míšeňských ročního platu.

Račice u Žďáru spadají do farnosti Bobrová, založené pravděpodobně jedním z prvních kolonizátorů zdejší oblasti, Přibyslavem z Křižanova. Jeho zeť Boček z Obřan (nejstarší ze Zbraslavských bratrů) založil roku 1252 žďárský klášter a věnoval mu mimo jiné i desátky z Bobrové. Část Bobrové zdělila sestra Bočkovy manželky Eliška Křižanova. Její druhý manžel Hrabíš ze Švábenic se psal později „z Bobrové“ a v Bobrové sídlil. Eliška pravděpodobně darovala tuto část osady (Dolní Bobrovou) žďárskému klášteru cisterciáků, zbývající část (Horní Bobrová) zůstala v majetku dědiců Přibyslava z Křižanova.

Ještě chvilku u Hrabíše, syna Idika Švábenice zůstaňme. Idik to totiž byl, kdo si vzal druhou z dědiček Račic a Drnovic u Vyškova, a on to také byl, kdo se po její smrti oženil s Markétou, dcerou (svaté) Zdislavy z Lemberka, prostřední ze sester Křižanových.

Totožnost Mikulášova rodu usadivšího se v Račicích u Žďáru s Račickými od Třebíče naznačují také následující události: v roce 1551 nacházíme Mikuláše, dvoráka (majitele hospodářského dvora) z Račic, smírčím ve sporu hornobobrovských Vlachů (stavitelů dolnobobrovského kostela..?), z čehož můžeme směle soudit na znalost cizího jazyka. O 20 let později provdával Blaha (Blažej) Ráček dceru Annu za Jakuba Šašovského z Popovic, úředníka kláštera rajhradského. Mezi smluvčími byli David Eybenstaler z Eybenstalu a Urban Sudický z Modřic, úředník kláštera tišnovského.

Rod Ráčků je mezi lety 1560 a 1611 také na nedalekém svobodném dvoře ve Vojetínku. Před rokem 1607 Ráčci v Račicích zakládají ná Ráčkově potoce mlýn.